

הפסוק "ישמעו ויאמר אמת" — אלו עובדי כוכבים. שהגויים ישמעו את העדות, ויאמרו "אמת", דין צדק הוא! כי ראויים הם בני ישראל לקבל שכר עולם הבא.

הרי ש"עדיהם" אין משמעותו אלילים, אלא, אדרבה, מצוות!

ומתרצינן: אכן, "עדיהם" הוא כינוי גנאי לאלילים. אך יש לדרוש זאת ממקרא אחר

—

אלא, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: מאן דאמר "עדיהן" — דורשו מהכא, מפסוק זה [ישעיה מד] "יוצרי פסל, כולם תוהו. וחמודיהם, בל יועילו. ועידיהם המה".⁽⁶⁾

דברי הכתוב "ועידיהם המה", משמעותם היא, שהאלילים יבואו ויעידו על עובדיהם כדי לחייבם. הרי שהפסוק מכנה את האלילים בשם גנאי, "עדיהם" המה.

ומאן דתני "עדיהן" — מאי טעמא לא תני "אידיהן"?

אמר לך: מאן קא גרים להו תברא, מה גורם להם את שברם? — עדות שהעידו האלילים בעצמן ביום הדין, שאכן עבדו להם הגויים. הלכך לשון "עדות" עדיפא, שהיא סיבת ומקור ה"שבר".

ומקשה הגמרא על מאן דאמר "עדיהן":

וכי האי קרא "יתנו עידיהם ויצדקו" — בעובדי כוכבים כתיב, שאומות העולם יביאו אליליהם לעדות?! —

הא, הרי בישראל כתיב! שה"עדות" תהיה לזכות ולטובת בני ישראל! —

דאמר רבי יהושע בן לוי: כל⁽⁴⁾ מצוות שישראל עושין בעולם הזה — באות ומעידות להם⁽⁵⁾ לעולם הבא, שנאמר "יתנו עידיהם, ויצדקו" — אלו ישראל. ומסיים

ותכלית שלו הוא עדות לו אם קיימן כראוי. והוא שאמרו: כל מצות שישראל עושין בעולם הזה — באות ומעידות להם לעולם הבא.

5. מבאר המהרש"א: "המצוות מעידות", דהיינו ה"דבר הרוחני" [בעיון יעקב: המלאך] שנוצר ממעשי המצוות, בא ומעיד. וכן להיפך באומות העולם, "צד הטומאה" שנוצר ממעשיהם, בא ומעיד לרעתם.

6. שם נאמר "יוצרי פסל [האומנים עושי הפסלים] כולם תוהו [הם בעצמם תוהו] וחמודיהם בל יועילו [הפסלים החמודים להם אין בהם תועלת — מצודות] ועידיהם המה בל יראו ובל ידעו [הפסלים הם עדים על בושת

וכתב הראב"ד: "איד" הוא השבר. ותפסה המשנה לשון שבר, לפי שהוא יבוא תחת השמחה שלהם. או מפני שיבוא שברם על עון עבודה זרה שלהם.

4. בחידושי המאירי מדייק הלשון "כל" מצוות, וזה לשונו:

"לעולם אל יקל אדם בעשיית המצות, הן קלות הן חמורות, שהקלות הם מבוא לדבר נצחי — יותר מאותן שאדם חושב עליהם שהן חמורות יותר מהן לפעמים.

והוא שאמרו במקום אחר: הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה — שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות...

וכלל ידוע — בכל המקיים את המצוות כראוי, שהוא זוכה בקיומן לחיים הנצחיים,